

Výročie posviacky Lateránskej baziliky

9. november 2026

Jn 2, 13 - 22

Milé sestry a bratia v Kristovi

Pre nás veriacich chrámy znamenajú niečo dôležité. Sú miestom modlitby, čerpáme v nich duchovnú posilu pre svoj život. A zároveň chrámy sú symbolom našej duchovnej rodiny, začlenenia do spoločenstva kresťanov, symbolizuje určité hodnoty. Ale práve to prestáva byť samozrejmé a dnes sme svedkami postupného vyprázdňovania chrámov. Starší si ešte pamätajú plné chrámy a tak to bývalo nielen u nás, ale všade v Európe. Pri tejto spomienke nás môže prepadnúť clivota a obavy, ktoré sa miešajú s odhodlaním nejako to napraviť. Niektorí si v tejto situácii pomáhajú hľadaním vinníkov, ale ľahko sa tým ocitnú na klzej ploche. Pretože ukázať prstom - pomenovať domnelého vinníka je to najľahšie: prinajmenšom to znamená, že my sami sme mimo podozrenia.

Ale aby sme ale neboli príliš kritickí: napriek všetkému môžeme pozorovať, že aj dnes sa k istej forme nábožnosti, náboženstva hlási väčšina ľudí. Ako vyslovene nenáboženských sa v Európe vníma len malá časť populácie. Vyslovení ateisti predstavujú väčšinu len v Čechách, bývalom východnom Nemecku a v niektorých severských krajinách. Ale aj tam je veľa tých, ktorí sa hlásia k nejakej forme viery v Boha. (Ako perlička v tomto ohľade môže vyznieť skutočnosť, že u nás na Slovensku je o štyri percentá viacej tých, ktorí sa hlásia k cirkvi - ako tých, čo sa prihlásili k viere v Boha).

Čo to znamená pre nás, ktorým na viere v Boha záleží? Musíme si uvedomiť, že chrámy ako symbol náboženstva, symbol viery vždy podliehali aj určitej zmene, viera sa vždy aj určitým spôsobom vyvíja. Okrem toho dnešná doba je pravdepodobne dobou zlomu, aspoň všetko tomu nasvedčuje. A tak sa aj my musíme dôkladnejšie obzerať okolo seba, nielen za seba - do minulosti, ale i pred seba - do budúcnosti. Tak, aby sme pri hodnotení situácie len nestrieľali povrchno od pásu podľa nejakých internetových vedomostí, ale aby sme lepšie rozlišovali a lepšie hľadali.

Inšpirovať nás môže aj situácia z dnešného evanjelia. Videli sme v ňom Ježiša, ako s horlivosťou vyháňa obchodníkov z chrámu. Podľa evanjelistu sa to udialo v blízkosti hlavných židovských sviatkov, Veľkej Noci. Hoci to bol najväčší sviatok vtedajšieho náboženstva, pre mnohých predstavoval už len určitý rituál, ktorým sviatky oslávili. K tomu rituálu patrila aj kúpa obetného zvieraťa a jeho následná obeta v chráme - podobne ako dnes pre väčšinu ľudí k vianociam patrí kúpa a výzdoba vianočného stromčeka. A k chrámovej prevádzke patrili aj peňazomenci, pretože v chráme sa nesmela používať cudzia mena. Väčšina ľudí už na podstatu sviatku, ktorým sa oslavoval božia pomoc pri prechode z poroby do slobody zasľúbenej zeme, zabudla. Ježiš svojim počínaním chcel naznačiť, že potrebný je nie rituál, ale skutočná Veľká Noc. Potrebná je Pascha, ktorá sa veriacich dotkne bytostnejšie ako kúpa a obetovanie obetného zvieraťa.

My túto scénu vnímame ako Ježišov skutok namierený voči predstaviteľom židovstva. Ale Ježiš v chráme kritizoval svojich vlastných. Dokážeme to aj my? Dokážeme sa aj my pozrieť kritickejšie sami na seba, na svoju vieru? Ježiš bojoval voči chrámu chápanému ako vonkajšie trhovisko, ako miesto obchodu s Bohom, miesto vonkajškoveho náboženstva. Ale nechápeme aj my vieru podobne?

V istom zmysle sme aj my v minulosti spravili z kresťanstva miesto obchodu s Bohom. Bol to často obchod, v ktorom je všetko jasne určené. Aj „tovar“, ktorý chceme od Boha dostať, aj cena, ktorú sme boli zaň ochotní zaplatiť. Dlhé obdobia sme okrem toho mali pocit, že Boha vieme jasne určiť, zdefinovať, mali sme pocit, že rovnako presne vieme, čo od nás požaduje. Ale Boh tým stratil v našich očiach svoju Inakosť. Boha sme prestali vnímať, ako toho, ktorý nás presahuje. A dokonca sme sa nerozpakovali zatiahnuť ho do politiky. Aj dnes sme svedkami toho, ako sa dá chrám, náboženstvo ľahko zneužiť. Ako sa náboženstvom niektorí pokúšajú obhájiť vojnu, zabíjanie.

Ježiš by aj dnes odsúdil takéto vonkajšie zneužitie náboženstva. Ale zároveň by nás vyzval k obnove nášho náboženstva, našej viery. Pripomenul by nám, že viera nás má viesť k plnšiemu životu - v nás a okolo nás - tak, aby sme Boha objavili v prostredí, v ktorom žijeme. Aj keď možno nie prvoplánovo, pretože to odporuje prevládajúcemu typu myslenia, ktoré sa posledných dvesto rokov šíri v modernom svete. Vplyvom tohoto myslenia sa viera stiahla do súkromia a namiesto žitej viery nastúpilo len vykonávanie zvyku. Ale stratili sme pritom skutočného Boha, ktorý nás presahuje. A vo viere vidíme len vonkajšie prejavy toho, čo človeka viaže.

Nie všetko v našej viere bolo v minulých dobách správne. A rovnako je to aj so svetom okolo nás. Môžeme sa od Ježiša učiť stáť v určitej opozícii voči nesprávnym prejavom viery či dnešného sveta. Ale to nás nemá zaháňať do arogancie, Ježiš od nás nežiada ani bič, ani prevracanie stolov. Skôr sa máme učiť nesplynúť s davom, zachovať si odstup aj tam, kde ho možno iní vo svojej viere už stratili. Možno Ježiš od nás dnes žiada, aby sme sa niekedy nezabudli zasmiať tam, kde si hlavní aktéri už svoju komickosť ani neuvedomujú.

Chrám ako miesto viery je dôležité. Ale rovnako dôležitý a ešte dôležitejší je chrám nášho „tela“, nášho života. Nezabúdajme ho preto obnovovať.